

térend és átrendeződtek a prioritások, elsősorban a kormányok vonatkozásában. A szórakozás és a szabadidő nyilvánvalóan háttérbe szorul a szociális szempontokkal, vagy az egészség megőrzésével szemben. Ha egy kormánynak arról kell döntenie, hogy kórházat építsen vagy koncerttermet, vagy az orvosok fizetését rendezze vagy a

zenekari muzikusok fizetését, valószínű, hogy az előbbiek javára fog dönteni. De én nem panaszkodnék emiatt, mert évszázadok óta ez a helyzet. A támogatás módja folytonosan változik. De sok olyan ember van a mi szakmánkban, aki hatalmas tapasztalattal rendelkezik, energikus, kreatív és okos. Mondok egy példát: hét évvel

ezelőtt ki gondolta volna például, hogy egy olyan ország, mint Magyarország ilyen csodálatos épületkomplexummal rendelkezik majd, mint a Művészetek Palotája? Amit a magyar állam építtetett fel. Mindez elképzelhetetlen lenne az Egyesült Királyságban.

Kaizinger Rita

Mit tehet az IAMA a szimfonikus zenekarokért?

Beszélgetés Atholl Swaintston-Harrissonnal, az IAMA ügyvezető igazgatójával

I Milyen hatással lehet az IAMA a szimfonikus zenekarok életére?

– Az IAMA tevékenysége nem érinti közvetlenül a zenekarok és a zenekari művészek életét, mivel ez a szervezet az előadóművészetek területén dolgozó menedzserek és ügynökségek közötti együttműködés hálózata, és a közöttük levő minél hatékonyabb együttműködés elősegítése érdekében jött létre. Közvetve azonban mégis hatással van rájuk, amennyiben az információcsere, valamint egy menedzsment részéről a megfelelő stratégia kialakítása nagyon kedvezően befolyásolhatja mind az előadóművészek, mind az együttesek karrierjét.

I Ön szerint az agyonhivatkozott globalizáció és gazdasági válság hogyan befolyásolja a zenekarok lehetőségeit? Elsősorban arra gondolok, hogy van néhány nemzetközileg elismert, úgymond „topzenekar”, amelyek változatlanul járja a világ nagy bangversenytermeit, miközben a nem ebbe a kategóriába tartozó, de mégis nagyon nívós zenekarok számára egyre szűkebb a mozgástér.

– Tudja a globalizáció egy nagyon különös fogalom, és úgy gondolom, hogy nagyon nehéz pontosan meghatározni, hogy valójában mit is értünk alatta. Véleményem szerint a globalizáció a zenekarok számára mindenekelőtt egy nagy lehetőség, és ez a lehetőség elsősorban nem az aktuális büdzsé függvénye, hanem sokkal inkább a kapcsolatrendszerké. Ez természetesen egyaránt magában foglalja a politikai, a gazdasági és a szakmai kapcsolatrendszerét, hiszen mindegyikre szükség van. Ha az A, B,

vagy C besorolású zenekar alatt nem a minőséget értem, hanem kizárólag a büdzsé nagyságát, akkor nem annyira az a fontos, hogy mennyi pénzből gazdálkodhatsz, hanem sokkal inkább az, hogy kikkel dolgozol, és kikkel állsz kapcsolatban, vagyis a partnereid mennyire képesek működésbe hozni és előrevinni dolgokat.

Megítélésem szerint elsősorban nem az a fontos, hogy milyen besorolású egy zenekar, hanem hogy milyen minőséget produkál. És a globalizáció épp arra teremti meg a lehetőséget, hogy ha valóban kiváló, akkor ezt máshol is megmutathassa.

I Mindez akár igaz is lehet, de önmagában nagyon nehéz egy mégoly kiváló, ám nem bevezetett branddal ékeskedő, viszonylag ismeretlen zenekarnak kitörni az adott közegből. Ebben a tekintetben azonban rengeteg függ a közönség ízlésétől, valamint a megfelelő reklámtól. Ez utóbbi viszont nagyon költséges dolog.

– Ez egy nagyon jó észrevétel, és nem hiszem, hogy könnyű rá válaszolni, de valóban nagyon fontos szempont. Azt hiszem ez mindig is nagy kihívást jelentett, most is nagy kihívás és a jövőben is az lesz.

I Jelenleg a menedzsereknek nem csak nagyobb kockázatot kell vállalniuk egy-egy szölistáért vagy együttesért, hanem ez a kockázat ráadásul megduplázódik, mivel a gazdasági válság a közönséget is ugyanúgy érinti.

– Valóban van egy megnövekedett kockázat nem csak művészi, hanem finansziális tekintetben is. Ráadásul egy globalizált kö-

zösségben a dolgok sokkal összetettebbek, kevésbé átláthatóak. Mégis úgy gondolom, hogy a nagyobb kockázat nagyobb eredménnyel is jár. De a jelenlegi helyzet valóban rendkívül bonyolult és egyáltalán nem könnyű sikeres megoldást találni.

I Eddigi szakmai tapasztalatai alapján Ön milyen tanácsot tudna ajánlani a magyar szimfonikus zenekaroknak?

– Megítélésem szerint napjainkban egy szimfonikus zenekar számára a turné jelenti a legnagyobb kockázatot. Egy külföldi turné előkészítése a menedzsment és a partnerei számára legalább két év munkát jelent. Ez alatt napi rendszeres munkát értek, mire a turné sikerét befolyásoló összes feltételel megfelelően végigtárgyalja és előkészíti. De mi történik két esztendő leforgása alatt? Például csökkentik a finansziális támogatást. Rendkívül sajnálod, de nem tudsz eleget tenni a korábban megállapodott feltételeknek. Ez tényleg rendkívül nehéz helyzet, hiszen valamennyi szereplő rengeteg erőfeszítést tett annak érdekében, hogy minden rendben legyen.

I A kockázatot ráadásul tovább növeli, hogy a zenekari művészek egyre igényesebbek a turné körülményeivel, a munkafeltételekre vonatkozó előírások rendre szigorodnak és ehhez jönnek még a muzsikus-szakszervezetek, amelyek szintén egyre inkább a sarkukra állnak. Egy első osztályú zenekar tagjai joggal várják el, hogy a szállodában megfelelően tudjanak pihenni, vagy ne kelljen naponta több órát lebarcolt autóbuszokon zötykölődniük.

– Ez egy nagyon fontos észrevétel. Elég, ha az amerikai zenekarok példáját vesszük, ahol a zenész szakszervezetek nagyon erősek és komoly követelményeket támasztanak a turné szervezőivel szemben. Úgy gondolom, hogy a megoldást a mindenre és mindenkire kiterjedő folyamatos párbeszéd jelenti. A gyakorlatban a muzsikuskon áll vagy bukik egy turné sikere, és a

menedzsmentnek ezzel számot kell vetnie. Ugyanakkor a menedzsmentnek van átfogó képe arról, hogy mitől és hogyan működnek jól a dolgok. Ez egy nagyon összetett és bonyolult kép, de a menedzsmentnek ezt a muzsikussal is meg kell ismertetnie. Akárcsak a lemezipar napjainkban. Többé már nem azt a mintát követik, hogy felvételt készítek és enyém a nye-

reség. Ez ma már nem működik. Sokkal inkább az, hogy felvételt készítek, és beszéljük meg, hogy mit és mennyit fektetünk be, mennyi nyereséget várunk el, és milyen arányban osztozunk. Ez sokkal inkább kétoldalú megközelítés. A menedzsment feladata, hogy képes legyen a feltételeket megtárgyalni és közvetíteni a két oldal között.

Kaizinger Rita

A IAMA konferencián a szimfonikus zenekarok képviselői között jelen volt Maurizio Roi, a páрмаi székhelyű Arturo Toscanini Alapítvány elnöke, aki egyúttal az Emilia Romagna tartomány színházait tömörítő egyesület elnöki tisztét is betölti. Vele és az olasz panelt moderáló, valle d'aostai származású Günther Obwexerrel az olaszországi zenei élet mai helyzetéről beszélgettünk.

I A konferencián az egyetlen olyan ország, amelynek delegáltjai önálló panel keretében vitatták meg problémáikat, Olaszország volt. Még a kelet-európai régió egykori szocialista országai is közös panelbe tömörültek. Mindez arra enged következtetni, hogy nem javult az a tendencia, ami Olaszországban a kultúra finanszírozását immár két évtizede folyamatosan jellemzi.

G.O.: A helyzet sok tekintetben hasonló a legtöbb európai országhoz, tekintve, hogy Olaszországot is súlyosan érinti a jelenlegi adósságválság. A mi országunk helyzete azonban annyiban különbözik, hogy azokat a problémákat, amelyekkel a jelenlegi krízis során szembesülni kényszerül, évtizedek óta görgeti maga előtt és mostanra 1900 milliárd euró államadósságot halmozott fel. Ennek következtében az állam ott igyekszik csökkenteni a kiadásokon, ahol csak tud. És nyilvánvalóan, ha választani kell aközött, hogy egy kórház szubvencióját csökkentsék, vagy egy szimfonikus zenekart, akkor a szimfonikus zenekartól fog-

nak pénzt elvonni. A Berlusconi-kormány az elmúlt évtizedben nagyon nagy mértékben, csaknem 50%-kal csökkentette a kulturális kiadásokat. Ez azonban olyan méretű tiltakozást váltott ki az állampolgárokból, hogy több pénzt már nem vontak el a kultúrától, hanem felemelték a benzin árát, amelyből literenként 2 centet a kultúra támogatására fordítanak.

M. R.: A helyzet a korábbakhoz képest annyiban változott, hogy a kulturális intézmények támogatásának csökkenő tendenciája idén megállt, és stabilizálódott, ami annyit jelent, hogy ebben az évben nem volt több elvonás. Ezzel együtt az említett intézmények anyagi helyzete összességében mégis romlott, tekintve, hogy a jelenlegi kormány – ami összehasonlíthatatlanul jobb a megelőző, Berlusconi vezette kormánynál – az Olaszországot sújtó gazdasági válság miatt az Európai Unió által előírt stabilizációs program végrehajtása érdekében sok forrást elvont más – közigazgatási – intézményektől, például a tartományi önkormányzatoktól, amelyek jelentős részt vállaltak a területükön működő zenei intézmények alaptevékenységének finanszírozásában. Ehhez járul az a körülmény, hogy a magáncégek is egyre kevésbé képesek szponzorálni a kultúrát. Az összkép finansiális téren tehát továbbra sem javult, sőt azt mondhatnám, hogy tovább csökkentek a támogatási lehetőségek.

G.O.: Nem szabad elfelejteni, hogy az egyre csökkenő magánszponzoráció mellett a reálgazdaság recessziója miatt a többi közintézmény is bajban van. Egyre romlik a szolgáltatások színvonala az óvodákban, iskolákban, mert nincs pénz fejlesztésre, állagmegóvásra. Nem tudom, hová fog ez fajulni. Jelenleg a tartományi, megyei, vá-

rosi önkormányzatok még próbálják betömöködni azokat a réseket, amelyeket a központi elvonások ütöttek a zenei intézményekben. De az operaházak is hatalmas adósságokat halmoztak fel az évtizedek során.

M.R.: Mindez nem a kormányzat negatív szándékainak, hanem az általánosan rossz gazdasági helyzetnek a következménye. Ugyanakkor azt is el kell mondani, hogy az előző kormány idején elvesztegettünk tíz évet azzal, hogy nem hajtottuk végre zenei intézményeink radikális reformját. Ezek mélyreható átalakítása nélkül ugyanis bármennyi pénzt fordítanának is a mindenkori kormányok a kultúrára, az csak marginálisan kezelné a problémát. Az olasz zenei életnek ugyanis radikális reformokra van szüksége.

I Melyek a válságtól leginkább sújtott ágazatok?

G.O.: Olaszországban figyelembe kell venni az egyes műfajok közötti hierarchiát. Előbb szüntetnek meg egy szimfonikus zenekart, mint egy operaházat. Létezik egy központi alapítvány, amelyből valamennyi előadó-művészeti ágat finanszírozzák, nemcsak a zeneművészetet, hanem a filmeket és a prózai színházakat is. Ennek az éves költségvetése mintegy négyszáz-millió euró. A zene területén maradvá a hierarchia csúcán az operaházak állnak, őket követik a szimfonikus zenekarok, a kisebb zenei együttesek és a hangversenyszervező egyesületek. A milánói Scala és a Santa Cecilia Academia helyzete természetesen kivétel, hiszen a Scala az olasz kultúra zászlóshajója, következőképpen még a mostani helyzetben is jelentős magánszponzorációra támaszkodhat, ami esetében több, mint az állami tá-